

Vánoční společná cesta aneb Trojiční synodalita

O právě probíhající synodě toho už bylo napsáno mnoho. Ale co si s ní počít, když za chvíli budou Vánoce a my prostě nestíháme? Pokud opravdu nestíháte, pak přeskočte až na poslední část, kde najdete pár praktických podnětů pro vánoční období. A jestli máte trochu času, zvu vás k malému přemítání o tom, co má naše společná cesta společného s Trojicí.

TROJIČNÍ SYNODALITA

Existuje hodně pomůcek, inspirací a komentářů, které nám mohou pomoci v zapojení se do synodního procesu, ke kterému nás pozval papež František (viz např. farnostcheb.cz/synoda). Pro mě osobně je velmi zajímavé, jak často se tyto podněty přirozeně shlukují do trojic:

- **TÉMATA:** Jsou dána tři hlavní či klíčová témata synody vyhlášená papežem Františkem v jejím názvu: *společenství* (*communio*, vztahová sounáležitost všech na společné cestě), *spoluúčast* (*participatio*, funkční spoluúčast všech na společném poslání) a *poslání* (*missio*, společné poslání církve jako úkol všech).
- **ROVINY:** Z materiálů a z teologických reflexí synodality lze vyčíst, že synodalita se týká tří rovin života církve, které se vzájemně prolínají a potřebují se navzájem: synodálních *struktur* (strukturálně-systémové záležitosti jako jsou pravidla, termíny, zadání otázek, metodiky apod.), synodálního *stylu* (praktické dovednosti jako je naslouchání, otevřené vyjadřování, respektuplný dialog, duchovního rozlišování apod.) a synodální *spirituality* (vztahová dimenze týkající se osobních vztahů, vzájemného respektu, duchovní zralosti, otevřenosti vedení Duchem apod.).
- **ÚROVNĚ:** Synodní proces je zamýšlen pro celou církev, na třech jejích základních organizačních úrovních: *lokální* (společenství, farnost, řehole, komunita apod.), *diecézní* (včetně organizací, služeb, hnutí a sdružení diecézí v rámci biskupské konference), a *světové* (včetně kontinentálních sdružení biskupských konferencí).
- **POSTOJE:** Od našeho biskupa jsme se dozvěděli, že existují tři základní postoje k synodě, které většinou lidí zaujmají a mají se v nich respektovat: nadšení či umírnění *příznivci*, vyčkávající či pasivní *skeptici* a tiší či hlasití *odpůrci*.
- **NEBEZPEČÍ:** Papež František nás varoval před trojím nebezpečím na synodální cestě: *formalismem* (který vše splní jen, aby byl klid a mohlo se jít dál stejnou cestou), *intelektualismem* (který se do tématu ponoří tak hluboko, že se z něj nevynoří ani za deset let) a *imobilismem* (který odmítá jakékoli změny, protože tak, jak jsme to dělali doposud, to je dobré).
- **POHYBY:** Opakovaně zaznívá papežovo pozvání, abychom se na této společné cestě odvážili trojího pohybu: *do hloubky* (tj. abychom s důvěrou sestupovali do hloubky Božího srdce a rozvíjeli vztahy s Bohem), *do šířky* (tj. abychom vytrvale rozšiřovali svá srdce vůči druhým a prohlubovali tak vztahy v naší křesťanské komunitě) a *do dálky* (tj. abychom s odvahou vycházeli za hranice našich křesťanských komunit a naslouchali lidem marginalizovaným, majícím pocit vyloučení či církvi vzdáleným).
- **VEDOUCÍ:** Z teorie učících se organizací (viz farnostcheb.cz/ucicise) víme, že k rozvoji organizace je zapotřebí rozvíjet a praktikovat tři druhy vedení, které se mají doplňovat a vzájemně podporovat: vedení *shora* (*vrcholový management*, tj. biskup, generální vikář, generální představený apod.), vedení *zdola* (*místní vedoucí*, tj. faráři,

administrátoři, ředitelé charit, vedoucí služeb, představení komunit apod.) a vedení z *boku* (neformální komunikátoři, tj. lidé s přirozenou autoritou, s darem vedení, motivátoři; sem můžeme zařadit i formálně-neformální roli „synodních koordinátorů“ s úkolem vytvářet prostor pro skupinky či aktivity a propojovat je s celkem synodního procesu.

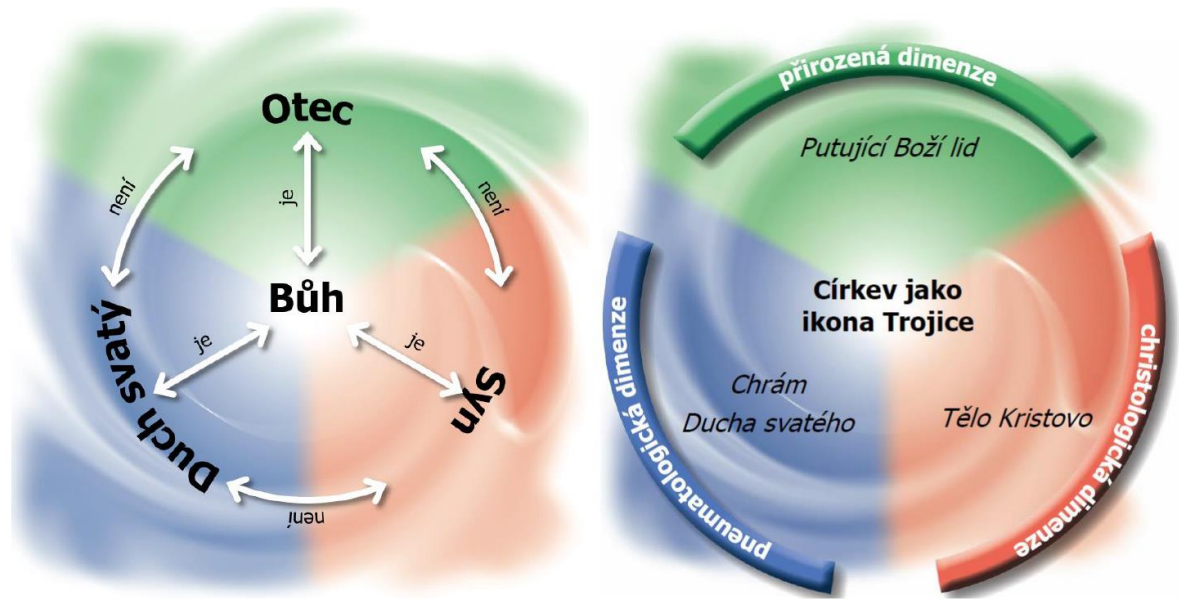
- **KOORDINÁTOŘI:** V chebské farnosti máme také tři farní „průvodce na cestě“ (tzv. „farní synodní koordinátoři“), protože teprve *tres faciunt collegium*; nejen, že se tak lze v praxi lépe vyhnout polarizaci postojů, ale i toto může to být znamením základní trojiční struktury celého procesu.
- **FORMACE:** Pro dotváření synodálních prostorů a doprovázení synodního procesu jsou (zvláště pro tyto průvodce, ale i pro všechny výše zmíněné druhy vedoucích) důležité především tři formační aktivity: *studium* doprovodných materiálů, praktická *spolupráce* ochotná učit se za pochodu (s průběžnou zpětnou vazbou a vyhodnocováním) a prohlubování jejich osobní synodální *spirituality* (skrže zkušenost živé osobní modlitby a intenzivních vztahů v komunitě křesťanů).
- **DYNAMIKA:** Jen při takovéto formaci bude nejspíše možné se naučit, přijmout za vlastní a zvnitřnit tři základní momenty synodních jednání, ke kterým jsou všichni zváni jak při setkáních synodních skupinek, tak při jiných synodních aktivitách (srov. farnostcheb.cz/skupiny): vzájemné *naslouchání* (umožněné vytvořením bezpečného prostředí a prostoru pro každého), *sdílení* slyšeného (kdy se v setkání srdcí dělíme o to, co nás zasáhlo či zaujalo v tom, co říkali druzí) a duchovní *rozlišování* (kdy se ptáme, kam nás v tom všem vede Duch svatý a co to prakticky znamená pro naši další společnou cestu).

IKONA TROJICE A LÉK NA POLARIZACI

Na společné cestě se takto v posledku toužíme stávat církví, která není klerikální církví „kněží“, kteří vedou, a „laiků“, kteří poslouchají (jsem už dlouho přesvědčen, že bez dnes v církevním kontextu již zcela nesmyslného a zavádějícího slova „laici“ se synodální církev musí zcela obejít), ale církví která (i ve všech svých zraněních a neschopnostech, navzdory jim a skrže ně) tvoří spolupracující společenství různých hierarchických a charismatických služeb, rolí, darů a povolání, které je právě a pouze takto společně „ikonou Trojice“ (srov. níže připojený obrázek, viz také www.farnostcheb.cz/zamery a www.agas.cz/NCD), tj.:

- *Božím lidem* (společně se všemi lidmi zakoušejícím již tady a teď mezi námi přítomné království Boha Otce a společně putujícím do jeho plnosti);
- *tělem Kristovým* (složeným ze vzájemně se doplňujících a partnersky spolupracujících bratří a sester);
- *chrámem Ducha* (společenstvím zásadně otevřeným spirituálnímu vedení, proměňování a propojování mezi sebou navzájem i s Bohem samotným).

Osobně jsem také přesvědčen, že právě tato do praxe promítnutá „trojičnost“ naší společné cesty a celé synodální církve nám může pomoci překonat silnou a pomalu již fatální polarizaci dnešní církve a zasypat tak hluboké rozdělující příkopy v našich církevních společenstvích. A protože právě takto trojičně konstituovaná společenství budou žít odvážněm rozptýlení („diaspoře“) jako nedílná součást širší společnosti, mám naději, že toto vnitrocírkevní zasypávání příkopů bude mít blahodárný vliv i na tuto širší společnost jako celek.

Podle Christian A. Schwarz: *The 3 Colours of Community* (srov. www.3colorworld.org)

VÁNOČNÍ PRAXE A NOVOROČNÍ SYNODA

Kde začít? Myslím, že není třeba hned organizovat synodní skupinky. K tomu bude možná mnohem vhodnější čas po Novém roce, kdy snad i epidemicky bude situace příznivější. Ale již nyní lze začít osvojovat si onu základní dynamiku každého plodného setkání, kterou jsme si načrtli již výše: vzájemné **naslouchání**, **setkání** srdcí a duchovní **rozlišování**.

Co kdybychom se nyní přes Vánoce pokusili při každém setkání, na kterém nám záleží, dát přibližně stejný prostor pro vyjádření těm druhým, jako sobě? Co kdybychom se sdíleli nejen o své názory na všechny možné a nemožné záležitosti kolem nás, ale především o své radosti a obavy, o své naděje a strachy, o své zkušenosti a postoje? Co kdybychom se na totéž měli odvahu vyptávat i těch druhých? Co kdybychom jim dali najevo, že to, co říkají, bereme vážně, tím, že jim řekneme, jak jsme to pochopili či co nás na tom oslovilo, co nás na tom potěšilo, či čemu nerozumíme nebo co nás třeba i na tom zneklidnilo? Co kdybychom jim hned nevyvraceli, co řeknou, jen se se zájmem vyptávali po hlubších souvislostech a důvodech? Co kdybychom se o tyto své hlubší důvody s nimi podělili i my? Co kdybychom během rozhovoru udělali chvílku na ztišení a naslouchání, jak to na nás vše působí, a na vnímání hnutí Ducha v našich srdcích? Co kdybychom si pak řekli, co z celého našeho rozhovoru vnímáme jako to nejdůležitější? Nebo co si z našeho rozhovoru především odnášíme do dalšího praktického života?

Když se pak někdy v lednu začneme scházet k rozhovorům v některé ze synodních skupinek (viz farnostcheb.cz/skupiny) s touto praktickou terénní zkušeností z vánoční doby za zády, už to, o co jde při společném duchovním rozlišování, budeme mít tak zažité, že ani nebudeme potřebovat nějakého školeného moderátora. A věřím, že se tak velmi záhy hluboce a radostně dotkneme tajemství synodální církve v praxi. A možná že z takového setkání zaslaný podnět „výše“ pak třeba bude oním pověstným „mávnutím motýlích křídel“, které ovlivní něco zásadního na druhé straně světa – či dokonce až v Římě. 😊

Petr Hruška

V Chebu, 18. prosince 2021